

Folyóiratok.

— Az *Egyetemes Philologiai Közöny* februári füzetében *Hegedüs István* kezdi meg „Seneca mint drámaíró“ című értekezését, a melyben rövid éleltörténeti adatok előrebocsátása után kijelenti, hogy ő a Seneca neve alatti tiz tragoe-diát, az Octavia kivételével (a melyet hajlandó Lucanus-ének ismerni el), egy Senecának, még pedig a philosophusnak tulajdonítja. Igyekszik ezt bizonyí-tani a testimonia veterummal; majd azt mutogatja, mily ingatag az egyéni izlés az aesthesis e terén. Ezek után áttér annak bizonyítására, hogy vala-mennyi tragoe-diát a stoa philosophiája lengi át. — *Solymossy Sándor* „A Bet-lehem a népmiszteriumokban s a dráma történetében“ című tanulmányát kezdi meg. — *Heinrich Gusztáv* hoszá szól a „Rege és mouda“ szók és fogalmak aesthetikai (poetikai) oldalához, miután a nyelvtörténeti oldalt a Magyar Nyelvőr 1891. 1892. évi folyamaiban többen tárgyalták. — *Incze Bénitől* gondos tanul-mány van közölve „Nominativus cum infinitivo és accusativus cum infinitivo az Iliasban és Odysseában.“ — A *Hazai Irodalom* rovatban ismertette vannak a) *Pallas Nagy Lexicon*a I—IV. kötetei különös tekintettel a classica philo-logiára és bőséges elismeréssel; b) A francia romanticismus korszaka *Cserhalmi Hecht Iréntől*. — A *Külföldi Irodalom* rovatban *Kont Ignác* ismerteti „A fran-czia philologiai irodalmat 1891—93.“ — A füzetet a társulat közgyűlésének leírása, Vegyesek és rövid könyvészet zárják be.

—i—s.

— Az *Ethnographia* f. é. I. füzete a szerkesztő *Munkácsi Bernát*: A ma-gyar fémnevek őstörténeti vallomásai cz. közleményével kezdődik. *Nagy Géza* „Mouda és hagyomány“ cz. a. igen érdekes megjegyzéseket tesz a hun és ma-gyar összeköttetésekről. *Hermann A.* és *Klein J.* Adalékokat közölnek a kö-römről való néphitről. *Márton J.* a növényevökről a nép nyelvében. *Istvánffy Gy.* a Mátraalji palócz lakadalmat írja le.

— A *Magyar Nyelvőr* januári füzetében *Munkácsi Bernát* az eper szóról igyekszik kimutatni, hogy ugor s nem német kölcsönvétel. Nem akarjuk az ugorságtól eldisputálni, de fogyatékosnak tartjuk a *Munkácsi* fejtegetését. A csángó eperé alakról, mely *Munkácsi* régibb állítása szerint „teljesen megőrizte a német beere alakját“, semmit sem szól. Figyelmen kívül hagyja a baranyai epernye, epörnye-fa alakokat. *Albert János* a furkó eredetével foglalkozik, s el-hódítja az olaszság javára. Itt is nagyobb körültekintés kellett volna, s *furkoly* alak pl. igen szépen magyarázható a németiség révén is. Itt említi német kölcsönvételnek a *szablya* szót is, pedig *Schade*: *Altdeutsch Wörterbuch*-jából

szépen meggyőződhetett volna, hogy ez szláv kölcsönvétel. *Szinnyei* a magyar nyelvbe átvett oláhszavakat folytatja. *Szarvas* Gábor Volf Györggyel polemizik. *Mikó* Pál palóczi megszólításokat közöl. *Szabó* Endre „A házi állatok a magyar szólásokban“ czímen ír. — *A febr. füzetben* az előbbiben megkezdett czikkek folytatásán kívül érdekes: a Budapesti Szemle és a Nyelvőr cz. polemicus czikk *Szarvas* Gábortól. Mind a két füzetet értékes helyreigazítások, magyarázatok s néprajzi közlések rekesztik be. (M—ch.)

— *Nyelvtudományi Közlemények*. XXIII. 4. füzete gazdag tartalommal jelent meg. *Munkácsi* Bernát a kondai vogul nyelvjárás szóragozásával foglalkozik. *Petz* Gedeon befejezi az indogermán hangtan mai állásáról szóló összefoglaló, alapos tanulmányát. *Pap* Ferencz az -*atag(e)* képzőről, *Kunos* Ignác „A török nők nyelvéről és költészetéről“ értekezik. *Munkácsi* Bernát néhány altaji elemet mutat ki a szlávnyelvekben. *Halász* Ignác folytatja sorozatos bizonyítását az ugor-szamojéd ősnyelvi egyezésekre. A könyvismertetések közt *Szinnyei* József ismerteti *Setälä* Emil finn egyetemi professzor könyvét a „Modus und Tempusbildung in den finisch-ugrischen Sprachen“-ról. Kár, hogy ez ismeretetés vége (a mód képzőkre vonatkozó) kissé elsietett. (M—ch.)

— *A „Magyar Könyveszemle“* 1893. évfolyama egy vaskos kötetben jelent meg *Schönherr* Gyula szerkesztésében. *Fejérpataky* László (A Gutkeled-biblia), dr. *Schrauf* Károly (A bécsi egyetem középkori magyar anyakönyve), *Ráth* György (Pilecz Gáspár és ellenfelei), *Szily* Kálmán (Magyarországi György mester arithmetikája 1499-ből), *Szilágyi* Sándor (I. Rákóczy György udvari iskolája történetéhez), *Pauler* Gyula (A m. kir. orsz. levéltár), *Horváth* Ignác (A m. n. muz. könyvtár ősnymtatványainak jegyzéke), *Lehrs* Miksa (A bp. egy. könyvtár XV. sz. ritka rézmetszete), *Acsády* Ignác (A dicalis összeírások gyűjt. az orsz. levéltárban cz. a.) írtak benne közleményeket. *A Magyar Könyvesház* újabb adalékokat közöl *Szabó* Károly Régi magyar könyvtárához. *A Külföldi Szemle*ben *Fraknoi* Vilmos (Az új vatikáni könyvtár), *Aldásy* Antal (Olaszországi tört. kutatások), *Schönherr* Gyula (A boroszlai levéltári lelet magyar vonatkozásai), *Horváth* Ignác (A külföldi irodalom magyar termékei felől) írnak. — *Tárcza* és *Szakirodalom* rovata zárják be a tartalmas kötetet, mely az új szerkesztőt dicséri.

— *A Magyar Történelmi Életrajzok* 1894-ben X-ik évfolyamát kezdte meg *Szilágyi* Sándor gondos szerkesztésében. Két első füzetében *Gvadányi* József gróf életrajzát közli *Széchy* Károly dr. tollából, igen szép illusztrációkkal.

— *A Századok* f. é. jan. és febr. füzetében dr. *Karácsonyi* János ír a Hartvik-vita sarkpontjai cz. a., melyre *Pauler* Gyula felel „Még egyszer — utoljára? — a Hartvik legendáról.“ *Pór* Antal: Déli szláv történelmi tanulmányokat közöl. *Szilágyi* Sándor a „Vazulik-collectió“-ról ír. A tárczában *Erdélyi* László szól „Még egyszer Szerémiék kesergő leveléről“, melyre befejezi a polemia *Szádeczky* „válasza Erdélyi harmadik kesergő levelére.“ A febr. tárczában *Tagyányi* K. tesz figyelemreméltó megjegyzéseket „A helynév változtatások tárgyában“, biz. szakvéleményként az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület megkeresésére.

— *A Hadtörténelmi Közlemények* f. é. I. füzetében *Rhédey* Ferencz, várad kapitány életét kezdi vázolni *Komáromy* András. *Savoyai* Jenő és a Nán-

dorfehérvár elleni hadjáratról 1716—17. jutalmazott pályamunkát írt *Várady Gábor*. *Koncz József* II. Rákóczy György-től eredeti leveleket közöl 1658—1660-ból. *Dr. Illésy János* Várvizsgálatokat közöl 1557—58-ból. *Gömöry Gusztáv* leírta Hatvan ostromát és bevételét 1596-ban. *Dr. Merényi Lajos* Báthory Zsigmond fejedelem udvari lovasságának névlajstromát adja ki 1596-ból, a kismartoni levéltárból. Hadtörténeti apróságok és irodalom zárják be a tartalmas füzetet.

— *Az Archeologiai Értesítő* I. febr. füzetének fő cikkei: *Milleker Bódogé*: A vattinai őstelepről; *Wosinszky Móré*: A gerjeni ásatásokról; *Mihalik Józsefé*: A tornyos-németii bronzleletről; *Wimmeré*: A bezenyei runás fibulákról; *Hampel Józsefé*: Keresztény emlékek a régibb középkorból; *Kárász Leóé*: Elefántcsont nyergek a n. múzeumban; *Réthly Lászlóé*: A margitszigeti Árpádkori éremlelet. Levelezés, irodalom rovata következnek.

— *Az Akadémiai Értesítő jan.* füzete hozza *Haynald Lajos* emlékezetét *Fraknói Vilmostól*; újabb adalékokat az aldunai zuhatagok szikla-felirataihoz *Téglás Gábortól*; Új-görög tanulmányokat *Petz és Télyy* tollából. — A febr. füzetben Magyarország ó-kori földrajzáról ír *Frölich Róbert*; Homoros poétikájáról *Csengeri János*; Az adóeszményről tudományos és gyakorlati szempontból *Hegedüs Sándor*; Egyetemes és nemzeti történelem cz. a. *Marczali Henrik* stb.

— *A Földrajzi Közlemények* II. füzetének tartalma: a Balaton mellékének botanikai néprajza dr. *Borbás Vinczétől*; Arbe szigete a Quarneroloban *Czink Lajostól*. Rövid közlemények.

— *A Keresztény Magvető* f. é. I. füzetében *Gál Kelemen* Amerika egyházi életét és az unitárizmust ismerteti; *Siménfalvi György*: Toroczkó-szentgyörgyi unitárius papok rövid életrajzait közli 1583—1893.

— *A Protestáns Közlöny* 1—6. számai tárczájában *Tofeus Mihály* erdélyi püspök életét közli *Koncz József*; a 7—19. számokéban *Hegedüs Sámuel* életajzát *Sámuel Aladár*.

— *Az Irodalomtörténeti Közlemények* IV. évf. I. füzetében *Verancsics Antal* és *Szerémi György* történetírásának méltatásával próbálkozik *Acsády Ignác*. *Verancsics* életrajzát nem írja meg, csak kiadott munkáiról mond el egyet-mást, kútfői értékük bírálata nélkül, kimutatván, hogy a neki tulajdonított magyar munkákat nem ő írta. Szerémiről mások munkáiból közöl bő kivonatot s ismert tényeket ismételt hosszadalmasan. *Horváth Cyrill* Codex-tanulmányokat közöl, *Dr. Demek Győző* pedig Adalékot a „Mondolat-pör“ keletkezésének történetéhez.

— *A Protestáns Szemle* f. é. 1. 2. füzete nagyérdékű egyháztörténeti s actualis tanulmányokat közöl, u. m. A róm. kath. egyházi javakról dr. *Sincerus*-tól; A magyar prot. házassági jog rövid története *Pokoly Józseftől* stb.